

Palveluntuottajan suoramarkkinointi ja rekisterinpitäjän tunnistaminen

Kuvaus asiasta

Rekisterinpitäjän tunnistaminen palveluntuottajan toteuttamassa suoramarkkinoinnissa. Rekisterinpitäjän velvollisuudet suoramarkkinoinnin harjoittajana.

Tietosuojavaltuutetun ohjaus

Henkilörekisterin rekisterinpitäjäyys

Henkilötietolain 3 §:n 1 kohdan mukaan *henkilötiedolla* tarkoitetaan kaikenlaisia luonnollista henkilö taikka hänen ominaisuuksiaan tai elinolosuhteitaan kuvaavaa merkintöjä, jotka voidaan tunnistaa häntä tai hänen perhettään tai hänen kanssaan yhteisessä taloudessa eläviä koskeviksi. Esimerkiksi luonnollisen henkilön sähköpostiosoitetta voidaan pitää henkilötietona, mikäli osoite voidaan tunnistaa tiettyä henkilöä koskevaksi.

Henkilötietolain 3 §:n 3 kohdan mukaan *henkilörekisterillä* tarkoitetaan käyttötarkoituksensa vuoksi yhteenkuuluvista merkinnöistä muodostuvaa henkilötietoja sisältävää tietojoukkoa, jota käsitellään osin tai kokonaan automaattisen tietojenkäsittelyn avulla taikka joka on järjestetty kortistoksi, luetteloksi tai muulla näihin verrattavalla tavalla siten, että tiettyä henkilöä koskevat tiedot voidaan löytää helposti ja kohtuuttomitta kustannuksitta. Henkilörekisterinä voidaan näin ollen pitää sähköpostiosoitteista koostuva tietojoukko, jota käytetään sähköiseen suoramarkkinointiin.

Henkilötietolain 3 §:n 4 kohdan mukaan *rekisterinpitäjällä* tarkoitetaan yhtä tai useampaa henkilöä, yhteisöä, laitosta tai säätiötä, jonka käyttöä varten henkilörekisteri perustetaan ja jolla on oikeus määrätä henkilörekisterin käytöstä tai jonka tehtäväksi rekisterinpito on lailla säädetty.

Arvioitaessa sitä, mikä taho on tietyn henkilörekisterin rekisterinpitäjä, tulee huomio kiinnittää siihen, mitä taho varten (esim. yritys tai elinkeinonharjoittaja) henkilörekisteri on perustettu ja tietojen hyödyntäminen palvelee sekä kenen hyväksi tietoja käytetään (*Wallin-Nurmi: Tietosuojalainsäädäntö, 1991 s. 32*).

Tietojen saaminen automaattiseen käsittelyyn soveltuvassa muodossa merkitsee helposti sitä, että saajasta tulee rekisterinpitäjä. Hankittaessa tietoa ulkopuolisesta rekisteristä, voi tietojen saajasta tulla rekisterinpitäjä, vaikka henkilötietoja ei tietojen saajan tai tämän puolesta käsittelyä suorittavien toimesisaajien toimesta millään tavalla päivitetä tai muutoin ylläpidetä (*Partanen-Kuopus: Tietosuojavaltuutetun toimisto, 1994 s. 11 ja 41*).

Henkilörekisteriä voidaan ylläpitää ulkopuolisen toimesta jopa koko rekisterin olemassaolon ajan. Tällöin henkilörekisterin rekisterinpitäjä ei välttämättä itse käsittele tietoja lainkaan, vaan käsittely suoritetaan toimesisaajan toimesta. Oikeuskirjallisuudessa on katsottu, että tällöin merkitystä ei näin ole sillä, tulevatko henkilörekisterin sisältämät tiedot

TIETOSUOJAVALTUUTETUN TOIMISTO

Postiosoite	Käyntiosoite	Vaihde	Sähköposti ja kotisivut
PL 315	Albertinkatu 25 A	029 56 66700	tietosuoja@om.fi
00181 Helsinki	3. kerros		http://www.tietosuoja.fi
Neuvonta	029 56 16670	ma-to 9:00-11:00 & 13:00-15:00	pe 9:00-12:00

konkreettisesti luovutuksensaajan haltuun vai ei. Oikeuskirjallisuudessa on esimerkiksi nostettu tilanne, jonka mukaan suoramarkkinoinnissa käytettävät henkilötiedot voidaan tulostaa toisen yrityksen suoramainosten postitusta varten ilman, että kukaan postituksen tilanteessa yrityksessä on edes nähnyt rekisteröityjen henkilötietoja sisältäviä listoja. Tällainenkin tilanne on katsottu henkilötietojen luovutukseksi postituksen tilanteelle yritykselle, sillä tietoja käytetään tällöin postituksen tilanteen yrityksen hyväksi (*Wallin-Nurmi: Tietosuojalainsäädäntö, 1991 s. 32*).

Yllä esitettyä esimerkkiä mukaillen, sähköisessä suoramarkkinoinnissa sähköposti voidaan lähettää käyttäen henkilörekisterissä olevia sähköpostiosoitteita ilman, että markkinoinnin tilanteessa yrityksessä kukaan on edes nähnyt rekisteröityjen sähköpostiosoitteita sisältäviä listoja. Käsittely tapahtuu tällöin kuitenkin markkinoinnin tilaajan hyväksi, minkä vuoksi tämä katsotaan rekisterinpitäjäksi. Markkinoinnin tilaaja on tällöin voinut saada osoitteet esimerkiksi luovutuksena toiselta yritykseltä.

Tietosuojavaltuutettu totesi ohjauksena yritys XX:lle, että tietosuojavaltuutetun käsityksen mukaan yritys on ollut sen lukuun tapahtuvassa sähköisessä suoramarkkinoinnissa käytettyjen sähköpostiosoitteiden muodostaman henkilörekisterin rekisterinpitäjä, sillä käsittely on tapahtunut XX:n hyväksi tarkoituksena markkinoida sen tuotetta. Tietosuojavaltuutetun käsityksen mukaan käsittely on näin ollen tapahtunut XX:n toimeksisaajan toimesta, XX:n lukuun.

Rekisterinpitäjän velvollisuudet

Tietosuojavaltuutetun toimisto on XX:lle antamassaan ohjauksessa kiinnittänyt yrityksen huomiota sen velvollisuuksiin rekisterinpitäjänä.

Henkilötietolain 8 §:ssä on lueteltu ne käsittelyn yleiset edellytykset, joiden perusteella henkilötietojen käsitteleminen on sallittua. Näitä ovat esimerkiksi 1 kohdan mukainen suostumus ja 5 kohdan mukainen asiakas- tai palvelussuhde. Henkilötietojen käsittely suoramarkkinointiin ja muuhun osoitteelliseen lähetykseen on mahdollista tietyissä tilanteissa myös henkilötietolain 19 §:n perusteella. Henkilötietolain 3 §:n mukaan suostumuksella tarkoitetaan tässä laissa kaikenlaista vapaaehtoista, yksilöityä ja tietoista tahdonilmaisua, jolla rekisteröity hyväksyy henkilötietojensa käsittelyn. Rekisterinpitäjä on velvollinen tarvittaessa osoittamaan suostumuksen olemassaolon ja siten lain suostumukselle asettamien edellytysten täyttymisen.

Henkilötietojen käsittelyä ulkoistettaessa tulee huomioida, mitä henkilötietojen käsittelystä toimeksiannon perusteella on säädetty. Tietosuojavaltuutettu on kiinnittänyt XX:n huomiota erityisesti henkilötietolain 5, 8, 29, 30, 32 ja 36 §:ien mukaisiin, myös toimeksisaajan toimintaan kohdistuviin, velvollisuuksiin. Henkilötietolain 36 §:n mukaan henkilörekisterin käsittelyn ulkoistava rekisterinpitäjä on velvollinen tekemään ulkoistuksesta ilmoituksen tietosuojavaltuutetulle. Myös tietojenkäsittelytehtäviä toisen lukuun hoitavilla tahoilla on velvollisuus tehdä 36 §:n 2 momentin mukainen toimintailmoitus tietosuojavaltuutetulle. Lisätietoa ulkoistamisesta ja henkilötietolain 36 §:n mukaisesta ilmoitusvelvollisuudesta on saatavilla Henkilötietojen käsittelyn ulkoistaminen, yhteiset tietojärjestelmät, verkottuminen ja niihin liittyvät sopimukset -oppaastamme sekä Henkilötietolain mukainen ilmoitusvelvollisuus -oppaastamme.

TIETOSUOJAVALTUUTETUN TOIMISTO

Postiosoite	Käyntiosoite	Vaihde	Sähköposti ja kotisivut
PL 315	Albertinkatu 25 A	029 56 66700	tietosuoja@om.fi
00181 Helsinki	3. kerros		http://www.tietosuoja.fi
Neuvonta	029 56 16670	ma-to 9:00-11:00 & 13:00-15:00	pe 9:00-12:00

Rekisterinpitäjän tulee sen lisäksi, mitä on edellä esitetty, huomioida toiminnassaan erityisesti henkilötietolain 5 §:n mukainen huolellisuusvelvoite, 6 §:n mukainen henkilötietojen käsittelyn suunnittelu, 7 §:n käyttötarkoitussidonnaisuus, 9 §:n tarpeellisuus - ja virheettömyysvaatimukset, 10 §:n mukainen velvollisuus laatia rekisteriseloste, 24 §:n mukainen informointi tietojen käsittelystä, 29 §:n mukainen tiedon korjaaminen, tarkastusoikeutta koskevat 26-28 §:t sekä tietoturvallisuutta koskeva 32 §. Lisäksi, mikäli henkilötietoja siirretään Euroopan unionin tai Euroopan talousalueen ulkopuolelle, tulee rekisterinpitäjän huomioida henkilötietolain 5 luvun säännökset.

Sähköisen suoramarkkinoinnin harjoittamisesta

Sähköisen viestinnän tietosuojalain 26.1. §:n mukaan sähköistä suoramarkkinointia saa kohdistaa pääsääntöisesti vain sellaisiin luonnollisiin henkilöihin (yksityishenkilöihin), jotka ovat antaneet siihen ennalta suostumuksensa. Ennakkosuostumuksen arvioinnissa otetaan huomioon henkilötietolain 3 §:n mukainen suostumuksen määritelmä, joka on esitetty edellä.

Ennakkosuostumuksen vaatimuksesta voidaan poiketa ainoastaan sähköisen viestinnän tietosuojalain 26.3. §:n säättämässä asiakassuhteeseen liittyvässä tilanteessa. Jos palvelun tarjoaja tai tuotteen myyjä saa kuluttaja-asiakkaalta sähköpostiviestiin, tekstiviestiin, puheviestiin, ääniviestiin tai kuvaviestiin liittyvän yhteystiedon tuotteen tai palvelun myynnin yhteydessä, se voi käyttää tätä yhteystietoa omien samaan tuoteryhmään kuuluvien tai muuten vastaavien tuotteiden ja palvelujen suoramarkkinoinnissa. Palvelun tarjoajan tai tuotteen myyjän on kuitenkin annettava kuluttaja-asiakkaalle mahdollisuus ilman erillistä maksua ja helposti kieltää yhteystiedon käyttö tiedon keräämisen ja jokaisen sähköpostiviestin, tekstiviestin, puheviestin, ääniviestin ja kuvaviestin yhteydessä. Kielto mahdollisuudesta on tiedotettava selkeästi.

Henkilötietolain 30 § säättää rekisteröidylle oikeuden kieltää rekisterinpitäjää (esim. sähköistä suoramarkkinointia harjoittanutta yritystä) käsittelemästä henkilötietojaan suoramarkkinointitarkoituksessa. Myös suoramarkkinoinnin harjoittamiseen annetut suostumukset voidaan peruuttaa. Sähköisen suoramarkkinoinnin harjoittaminen tulee aina lopettaa, jos markkinoinnin kohteena oleva henkilö sitä pyytää. Yrityksen tulee järjestää toimintatapansa siten, että sille esitetyt suoramarkkinointikiellot tulevat huomioiduiksi ilman aiheetonta viivytystä ja niitä noudatetaan.

Suoramarkkinointiviestissä, jota varten henkilön nimi- ja yhteystiedot on hankittu henkilörekisteristä, on henkilötietolain 25.3. §:n mukaan ilmoitettava tiedonhankinnassa käytetyn henkilörekisterin nimi, rekisterinpitäjä ja tämän yhteystiedot.

Tietosuojavaltuutettu on ohjannut XX:ää tutustumaan velvollisuuksiinsa rekisterinpitäjänä ja varmistumaan toimintansa lainmukaisuudesta.

TIETOSUOJAVALTUUTETUN TOIMISTO

Postiosoite	Käyntiosoite	Vaihde	Sähköposti ja kotisivut
PL 315	Albertinkatu 25 A	029 56 66700	tietosuoja@om.fi
00181 Helsinki	3. kerros		http://www.tietosuoja.fi
Neuvonta	029 56 16670	ma-to 9:00-11:00 & 13:00-15:00	pe 9:00-12:00